





UNIwersYTET
ŁÓDZKI



Profesor

Zbigniew Galus



Profesor Zbigniew Galus należy do grona najwybitniejszych polskich elektrochemików. Jest uczonym o wyjątkowych osiągnięciach i niepodważalnym autorytecie w środowisku naukowym. Uważany jest za twórcę warszawskiej szkoły elektrochemii.



Profesor Galus urodził się 7 lipca 1934 r. w miejscowości Szczaworyż koło Buska-Zdroju. Studia chemiczne odbył na Uniwersytecie Łódzkim, uzyskując w 1955 r. tytuł zawodowy magistra. Karierę naukową rozpoczął w Katedrze Chemii Nieorganicznej i Analitycznej, gdzie w 1954 r. – będąc jeszcze studentem – prof. Eugeniusz Michalski zaproponował mu pracę na stanowisku zastępcy asystenta. W 1955 r., już jako magister, awansował na stanowisko asystenta, a później na stanowisko starszego asystenta. Swoje pierwsze prace naukowe w zakresie elektroanalizy prowadził na Uniwersytecie Łódzkim, wspólnie z nieżyjącym już prof. Włodzimierzem Jędrzejewskim. Po trzech latach pracy na Uniwersytecie Łódzkim uzyskał przeniesienie służbowe do Katedry Chemii Nieorganicznej Uniwersytetu Warszawskiego. Tam pod kierunkiem prof. Wiktora Kemuli rozpoczął badania w dziedzinie woltamperometrii, stosując nowo wprowadzoną przez Kemulę i Kublika wiszącą elektrodę rtęciową. Efektem jego badań były trzy prace opublikowane w najbardziej prestiżowym periodyku naukowym „Nature” (impact factor 2018 – 43), których obok Wiktora Kemuli i Zenona Kublika był współautorem [*Nature* 182, 1228 (1958), *ibidem* 184, BA56, (1959), *ibidem* 184, 1795 (1959)]. Te właśnie prace stanowiły podstawę do przygotowania pracy doktorskiej, ukończonej w 1960 r. (w wieku 26 lat).

Następnie dr Galus wyjechał na dwuletni staż podoktorski w Uniwersytecie w Kansas Lawrence w USA, gdzie miał możliwość współpracy z dwoma wybitnymi naukowcami: prof. R. N. Adamsem oraz prof. F. S. Rowlandem – późniejszym laureatem nagrody Nobla (1995 r.). W okresie stażu powstało osiem prac, które ukazały się w najbardziej prestiżowych czasopiśmie chemicznych: *Journal of American Chemical Society*, *Journal of Physical Chemistry*, *Journal of Chemical Physics*, *Analytical Chemistry*. Był jednym z pierwszych elektrochemików, którzy zastosowali wirującą elektrodę dyskową z pierścieniem. Po powrocie do Polski kontynuował pracę na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie zajmował się badaniami elektrochemicznymi kompleksów metali przejściowych, co zaowocowało pracą habilitacyjną już w 1966 r. W dalszej pracy naukowej rozwijał metody elektrochemiczne, zajmował się adsorpcją i jej wpływem na kinetykę procesów elektrodowych, mechanizmami działania modyfikowanych elektrod, kinetyką reakcji elektrodowych w roztworach wodnych, rozpuszczalnikach niewodnych i mieszanych, elektrochemią amalgamatów, zastosowaniem submikroelektrod oraz voltamperometrią. Stworzona przez prof. Galusa w 1968 r. Pracownia Elektroanalizy Chemicznej stała się załączkiem znanej w środowisku chemików warszawskiej szkoły elektrochemii, która przyciągała najlepszych magistrantów i doktorantów. Intensywna praca badawcza zaowocowała uzyskaniem przez tego znakomitego uczonego tytułu profesora nadzwyczajnego w 1973 r., a w 1981 r. – profesora zwyczajnego.

Na osiągnięcia naukowe prof. Galusa składa się ponad 200 publikacji oryginalnych, kilkadziesiąt artykułów przeglądowych i rozdziałów w książkach oraz dwie monografie *Metals in Mercury* (Pergamon, 1986) i *Intermetallic Compounds in Mercury* (Pergamon, 1992). Jego publikacje uzyskały około 3500 cytowań, a indeks Hirscha wynosi 32. Największy rozgłos uzyskała książka o charakterze monograficznym i podręcznikowym pod tytułem *Teoretyczne podstawy elektroanalizy chemicznej*, wydana po raz pierwszy przez PWN w 1971 r. W kolejnych latach ukazały się jej dwa wydania angielskie oraz tłumaczenia na język rosyjski i chiński. Stała się ona podstawowym podręcznikiem każdego elektrochemika i skarbnicą wiedzy dla osób zajmujących się metodami elektrochemicznymi. Prof. Galus jest także współautorem takich znanych podręczników akademickich, jak *Elektrochemiczne metody wyznaczania stałych fizykochemicznych* (PWN, 1979) oraz *Ćwiczenia rachunkowe z chemii analitycznej*. Ta ostatnia doczekała się ponad dziesięć wydań.

Profesor Galus jest wspaniałym dydaktykiem. Wielu magistrantów i doktorantów Profesora osiągnęło spektakularne sukcesy naukowe zarówno w Polsce, jak i za granicą. Wypromował dwudziestu pięciu doktorów, spośród których siedmiu uzyskało później stopień doktora habilitowanego.

Pozycja naukowa prof. Galusa zaowocowała członkostwem w kolegiach redakcyjnych czasopism naukowych: *Journal of Electroanalytical Chemistry*, *Current Topics of Electrochemistry*, *Russian Journal of Electrochemistry* oraz *Polish Journal of Chemistry*, którym od 2006 r. kierował jako redaktor naczelny.

Znacząca pozycja Profesora spowodowała, że w 1991 r. został wybrany do Polskiej Akademii Nauk, w której od 1998 r. jest członkiem rzeczywistym. Prowadził aktywną działalność w Międzynarodowej Unii Chemii Czystej i Stosowanej IUPAC, gdzie w latach 1969–1983 był członkiem tytularnym Komisji Chemii Elektroanalitycznej. Brał udział w pracach Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów (1991–1996), Zespołu Ekspertów przy Ministrze Edukacji Narodowej (1990–1992), Komitetu Badań Naukowych (1991–1997, 2001–2005), Rady Nauki przy Ministrze Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2005–2008). Jest również wieloletnim i nadal aktywnym członkiem Komitetu Chemii Analitycznej PAN. W latach 1992–1994 był Prezesem Polskiego Towarzystwa Chemicznego, a w 2015 r. został mianowany Prezesem Honorowym. Od 1983 r. działa aktywnie w Towarzystwie Naukowym Warszawskim.

Działalność naukowa prof. Galusa była wielokrotnie nagradzana m.in.: Nagrodą im. Marii Skłodowskiej-Curie, Medalami Polskiego Towarzystwa Chemicznego im. Jana Zawadzkiego i im. Jędrzeja Śniadeckiego oraz Nagrodą Prezesa Rady Ministrów za całokształt badań naukowych, Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Prof. Galus został uhonorowany także odznaczeniami państwowymi: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Przez wiele lat koordynował Program MRI-II, a później Centralny Program Badań Podstawowych. Była to ważna, trwająca kilkanaście lat praca dla polskiej elektrochemii. W Programie Badawczym zgrupowane były wszystkie liczące się zespoły elektrochemiczne w kraju, a liczba uczestników tego przedsięwzięcia była znacząca. Jako koordynator przyczynił się istotnie do bardzo dobrych wyników kierowanego przez niego Programu, co było zauważane w zewnętrznych ocenach. Na podkreślenie zasługuje jego umiejętność kierowania zespołami oraz podejmowania właściwych decyzji, szczególnie finansowych. Prowadziło to do podniesienia poziomu elektrochemii w Polsce. Przyczyniła się do tego również aparatura chemiczna, która dzięki staraniom kierownictwa Programu zasiliła w owym czasie poszczególne zespoły. Duża w tym zasługa Profesora, że zespoły na Wydziale Chemii UŁ także z takich możliwości skorzystały.

Będąc wielkim uczonym, pozostał człowiekiem niezwykle skromnym i życzliwym. Znany jest z tego, że do trudnych spraw podchodzi wnikliwie, obiektywnie oraz niezwykle rzetelnie. Posiadał zaufanie młodzieży i doświadczonej kadry. W środowisku naukowym stał się autorytetem moralnym.



Opracowanie:

dr hab. Sławomira Skrzypek, prof. UŁ
Wydział Chemii UŁ